

Θέματα ΕΙΔΑΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Τριμηνιαία περιοδική έκδοση για την εκπαίδευση
ΤΕΥΧΟΣ 74, ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2016, ΤΙΜΗ € 5.00

- Ανάπτυξη Γραπτής Γλώσσας για Κωφούς και Βαρήκοους Μαθητές στη Δ.Ε.
- Παρατήρηση & Ανάλυση της Λεκτικής & μη Λεκτικής Μορφής Επικοινωνίας
- Εκπαιδευτικά Λογισμικά για Παιδιά στο Φάσμα Αυτισμού
- Πρόγραμμα Εκμάθησης Κολάμφησης σε Παιδιά με Ελαφρά Νοητική Υστέρηση
- Διαχείριση Ενδοσχολικών Συγκρούσεων
- Ανακοίνωση για το 8ο Επιστημονικό Συνέδριο των ΠΕΣΕΑ – 3 & 4 Δεκεμβρίου 2016

θέματα ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

**ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ**
ΚΩΔΙΚΟΣ 035018

Διεύθυνση: Γουναρη 21-23,
185 31 Πειραιάς
Τηλ.-Fax: 2651048830, 210 5731768
Kiv.: 6977244295, 6977743862
e-mail: ds_pesea@yahoo.gr
<http://www.pesea.gr>

Ιδιοκτήτης: Π.Ε.Σ.Ε.Α.
Εκδότης: Μηνάς Ευσταθίου

Συντακτική Επιτροπή
Μηνάς Ευσταθίου: 6977244295
Άννα Τηλιακού: 6932942156
Λευτέρης Ρατσιάτος: 6977743862
Γιώργος Κ. Γαλάνης: 210 4954478
Ελένη Περιστέρη: 6974706370

Κριτική Επιτροπή Άρθρων
Γιώργος Τσιάκαλος
Λάμπρος Σταύρου
Σπύρος Σούλης
Μαρία Δροσινού

Διευθυντής Έκδοσης: Μηνάς Ευσταθίου
Επιμέλεια: Μηνάς Ευσταθίου, Γιώργος Κ. Γαλάνης
Φωτογραφία: Αρχείο Π.Ε.Σ.Ε.Α.

Στοιχειοθεσία: Ιωάννα Τσίκα
Εκτύπωση: Γεώργιος Μυλωνάς & ΣΙΑ Ο.Ε.

Συνεργασίες - Συνδρομές

- Προς: • e-mail: ds_pesea@yahoo.gr
  • Μηνάς Ευσταθίου, Απειλευθερώσεως 14,
   453 32 - Ιωάννινα, 6977244295
  • Γιώργος Γαλάνη, Χαριλάου Τρικούπη 85,
   181 20 - Κορυδαλλός, 6944126716
  • Π.Ε.Σ.Ε.Α., Τ.Θ. 80497, 18510 - Πειραιάς

Συνδρομή ενός έτους (4 τεύχη):

Μέλη ΠΕΣΕΑ & Συνδρομητές Περιοδικού: € 20.00
Οργανισμοί, Σύλλογοι, ΝΠΔΔ κ.λπ.: € 30.00

- **Με κατάθεση στην ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ -
Αρ. Λογ. 359/904078-15**
- IBAN: GR5701103590000035990407815
- **Με ταχυδρομική επιταγή Ε.Λ.Τ.Α.**
(με ονοματεπώνυμο, διεύθυνση, τηλέφωνο)

Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει τις απόψεις του συγγραφέα ο οποίος και βαρύνεται αποκλειστικά τόσο για την ερευνητική δεοντολογία, την επιστημονικότητα και εγκυρότητα των θέσεων όπως αυτές παρουσιάζονται, όσο και για τη γλώσσα που χρησιμοποιεί.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σημείωμα του Διευθυντή Έκδοσης	1
Ανάπτυξη Γραπτής Γλώσσας για Κωφούς και Βαρήκοους Μαθητές στη Δ.Ε.	3
Παραπήρηση & Ανάλυση της Λεκτικής & μη Λεκτικής Μορφής Επικοινωνίας	15
Εκπαιδευτικά Λογισμικά για Παιδιά στο Φάσμα Αυτισμού	23
Πρόγραμμα Εκμάθησης Κολύμβησης σε Παιδιά με Ελαφρά Νοητική Υστέρηση	37
Οι Μαθησιακές Δυσκολίες & η Διαχείρισή τους στο Ελληνικό Εκπ/κό Σύστημα	44
Διαχείριση Ενδοσχολικών Συγκρούσεων	61
Η Εφαρμογή & η Αποτελεσματικότητα της Μουσικοθεραπείας στο Α.Ν.Σ.	69
Ο Ρόλος των Συνοδών στην Ανάπτυξη της Συμπεριληπτικής Εκπαίδευσης	82
Σχεδιο Εργασίας σε Τμήμα Ένταξης για τα Όργανα & τις Λειτουργίες της Ε.Ε.	91

ΠΕΣΕΑ

Ανακοίνωση για το 8ο Συνέδριο του Πανελλήνιου Επιστημονικού Συλλόγου Ειδικής Αγωγής	98
Δήλωση Συμμετοχής στο 8ο Συνέδριο ΠΕΣΕΑ	100
Ανανέωση Συνδρομής Περιοδικού ΘΕΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ 2017	102
Δελτίο Τύπου του ΠΕΣΕΑ	103
Παράθυρα στο Βιβλίο και τον Τύπο	107

**ΝΕΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ
ΠΕΡΙ «ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ»**

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Πανελλήνιου Επιστημονικού Συλλόγου Ειδικής Αγωγής Π.Ε.Σ.Ε.Α. θεωρεί ότι οι τροπολογίες για την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση που κατέθεσε το Υπουργείο Παιδείας στο Νομοσχέδιο για την «ελληνόγλωσση και διαπολιτισμική εκπαίδευση» κινούνται σε θετική κατεύθυνση και συνάδουν με τη φιλοσοφία της συμπεριληψης για ένα Ενιαίο Σχολείο χωρίς διαχωρισμούς και κατηγοριοποίησης των εκπαιδευτικών.

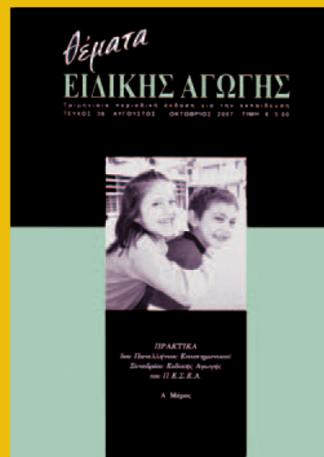
Η κατάργηση της παραγράφου 1 του άρθρου 56 του ν. 3966/2011 αποτελεί δικαίωση και αποκατάσταση της συνταγματικής νομιμότητας για τους χιλιάδες εκπαιδευτικούς (ΠΕ 70 και ΠΕ60) που σε μια νύκτα το 2011 είδαν με μια διάταξη (άρθρο 56 του ν. 3966) να διαγράφονται τα επιστημονικά τους προσόντα, η παιδαγωγική τους διαδρομή, η προϋπηρεσία τους, καθώς και η μεγάλη τους προσφορά στις δομές της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης. Η συγκεκριμένη διάταξη, που δεν έχει προηγούμενο σε κανέναν επαγγελματικό χώρο, αποτέλεσε το colpo grosso στο χώρο της ειδικής αγωγής & εκπαίδευσης. Καλλιέργησε σκόπιμα τον έντονο διαχωρισμό και την κατηγοριοποίηση των εκπαιδευτικών με δραματικές και άδικες αλλαγές στις εργασιακές και υπηρεσιακές σχέσεις στο υποσύστημα της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης ανοίγοντας το δρόμο για αντιδημοκρατικές και αντιεπιστημονικές ρυθμίσεις που είχαν σκοπό την εξυπηρέτηση πελατειακών σχέσεων και την εξαργύρωση συντεχνιακών εκδουλεύσεων. Υιοθετούσε μια στρεβλή διάκριση, στην οποία ο «ειδικός» και ο «γενικός» παιδαγωγός αποτελούν ξεχωριστές οντότητες και κατηγοριοποιούνται σαν να προέρχονται από διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους. Ενίσχυε το διαχωριστικό ιατρικο-παιδαγωγικό μοντέλο, σε αντίθεση με την όποια προσπάθεια εναρμόνισης της φιλοσοφίας του εκπαιδευτικού συστήματος με την πολιτική της ένταξης και των ίσων ευκαιριών (Σύμβαση των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Αναπηρία, που επικυρώθηκε από τη Βουλή των Ελλήνων με το Ν. 4074/2012).

Η Ειδική Εκπαίδευση αποτελεί **αναπόσπαστο** μέρος της Γενικής Εκπαίδευσης. Οι νομοθετικές ρυθμίσεις για την ΕΑΕ, όπου και όταν απαιτούνται, πρέπει να είναι μέρος της νομοθεσίας για την ενιαία δημόσια εκπαίδευση, να εναρμονίζεται με τους γενικούς και ειδικούς στόχους, να συνυφαίνεται με την γενική εκπαιδευτική διαδικασία και κατά κανόνα να υλοποιούνται στους χώρους, τα πλαίσια και τα προγράμματα της Γενικής Εκπαίδευσης. Το Δ.Σ. του Π.Ε.Σ.Ε.Α. στο πλαίσιο ενός ουσιαστικού διαλόγου με τις επεξεργασμένες θέσεις του θα στηρίζει το «Σχολείο για Όλους», χωρίς αποκλεισμούς, διακρίσεις, κατηγοριοποίησης και πελατειακές σχέσεις προτείνοντας:

- στη διαμόρφωση και την άμεση υλοποίηση ενός **ενιαίου νόμου** για την Εκπαίδευση στον οποίο η Ειδική Εκπαίδευση να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της Γενικής Εκπαίδευσης και του δημόσιου εκπαιδευτικού συστήματος.
- ο βασικός στόχος, το σχολείο της γειτονιάς να γίνει **«ένα Σχολείο για Όλους»** με την εισαγωγή μιας σειράς αλλαγών, μέσω των οποίων τα ίδια τα σχολεία θα ανα-

- διαφθρώνονται, προκειμένου να μειωθούν τα εμπόδια στη μάθηση και στη συμμετοχή όλων των παιδιών σύμφωνα με τη φιλοσοφία της συμπεριληψης,
- σε μια τέτοια κατεύθυνση, έχουν θέση θέματα όπως: α) η έγκαιρη παρέμβαση που πρέπει να πάρει συγκεκριμένη μορφή ώστε να γίνει πράξη το δικαίωμα όλων των παιδιών να συμμετέχουν στην εκπαίδευση όσο πιο γρήγορα και έτοιμα μπορούν, β) η προσχολική και η σχολική εκπαίδευση με Τμήματα Ένταξης στα Νηπιαγωγεία και τα Δημοτικά Σχολεία σε προσβάσιμες αίθουσες πολλαπλών χρήσεων με γωνιές εκπαιδευτικών δράσεων και στελέχωση με εκπαιδευτικούς ειδικής αγωγής, γ) οι δομικές αλλαγές που πρέπει να γίνουν στα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ώστε να εξασφαλίζουν σε όλα τα παιδιά πραγματική πρόσβαση στα εφόδια της γενικής και της ειδικής αγωγής, εκπαίδευσης και επαγγελματικής εκπαίδευσης των μαθητών/τριών με αναπτηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες,
  - ενεργοποίηση του άρθ. 34 παρ. 3 του ν. 1566/85 σύμφωνα με το οποίο «Μονάδες ειδικής αγωγής και ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, που ανήκουν στην αρμοδιότητα ή την εποπτεία όλων υπουργείων και οργανισμών και λειτουργούν είτε ως δημόσια σχολεία είτε ως σχολεία νομικών προσώπων δημόσιου δικαίου είτε ως ιδιωτικά σχολεία, υπάγονται εφεξής στην αρμοδιότητα ή την εποπτεία του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων».

Στην Ελλάδα η ειδική αγωγή και εκπαίδευση διασφαλίστηκε θεσμικά με το Προεδρικό Διάταγμα 603/1983 και το Ν. 1566/1985 (άρθρα 12, 13, 14, 32, 33, 34, και 35), όπου για πρώτη φορά η νομοθεσία για την εκπαίδευση των παιδιών με ειδικές ανάγκες, απετέλεσε **μέρος της νομοθεσίας για τη Γενική Εκπαίδευση**, θέτοντας στην πράξη τις νομοθετικές και διοικητικές προϋποθέσεις για την ένταξη των μαθητών με αναπτηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Πριν από 15 έτη, η Βουλή των Ελλήνων ψήφισε το Ν. 2817/2000 με τον οποίο το ελληνικό κράτος υιοθέτησε πλήρως την φιλοσοφία της ένταξης ενσωματώνοντας στην ελληνική νομοθεσία όλες τις Διεθνείς Συμβάσεις και Διακηρύξεις για τα Δικαιώματα των Παιδιών και των Αναπήρων. Δημιουργήσεις μια προοδευτική βάση και γέννησε θετικό κλίμα προσδοκιών σε όσους προασπίζονταν με συνέπεια και ήθος τα δικαιώματα, τις ίσες ευκαιρίες και την εξασφάλιση της ισονομίας στο κοινωνικό, πολιτικό και εκπαιδευτικό σύστημα για τα ανάπτηρα άτομα και τα άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. **Ωστόσο, στα χρόνια που ακολούθησαν δεν υπήρξε η στοιχειώδης έστω πολιτική βούληση ώστε οι προσδοκίες να μεταφραστούν σε πράξη.** Οι Νόμοι 3194/2003, 3699/2008 και το άρθρο 56 του Ν. 3966/2011, λόγω πολλών αμφισβητούμενων ρυθμίσεων αλλά και του τρόπου που εφαρμόστηκαν, έφεραν την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση πιο κοντά στην ιδιωτική πρωτοβουλία και την εμπορευματοποίηση. Προώθησαν την ιατροποίηση, κατηγοριοποίηση και διαχωρισμό των εκπαιδευτικών και ανέτρεψαν τα εργασιακά δικαιώματα των εργαζόμενων στο χώρο της Ειδικής Εκπαίδευσης.

Για την προώθηση των σκοπών του Π.Ε.Σ.Ε.Α. το Δ.Σ. προσφέρει τα τεύχη 1 έως και 70 του περιοδικού Θέματα Ειδικής Αγωγής καθώς και την αυτοτελή έκδοση των Πρακτικών του 3ου Πανελλήνιου Επιστημονικού Συνεδρίου του Π.Ε.Σ.Ε.Α. αντί του ποσού των διακοσίων δεκαπέντε ευρώ (215,00€) συν δεκαπέντε ευρώ (15,00€) έξιδα αποστολής

Για την Προσφορά επικοινωνείτε στο e-mail: ds_pesea@yahoo.gr ή στα τηλέφωνα: 6977244295 (Μηνάς Ευσταθίου) και 6944126716 (Γιώργος Γαλάνης)

Η καταβολή του ποσού της Προσφοράς θα γίνεται με Ταχυδρομική Επιταγή των Ε.Λ.Τ.Α.

Προς: Μηνάς Ευσταθίου,
Απελευθερώσεως 14, 453 32 - Ιωάννινα

ή
Προς: Γιώργο Γαλάνη,
Χαριλάου Τρικούπη 85, 181 20 - Κορυδαλλός

ISSN 1108-5509